

Bruxelles, 22.12.2020.
COM(2020) 819 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU
o provedbi Uredbe (EZ) br. 450/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o indeksu troškova
rada

I. UVOD

Uredbom (EZ) br. 450/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2003. o indeksu troškova rada¹ utvrđuje se zajednički okvir za države članice za izradu usporedivih indeksa i njihovo dostavljanje Komisiji.

Indeksom troškova rada mjere se tromjesečne promjene u ukupnim troškovima rada po satu koje snose poslodavci, što omogućuje praćenje kretanja troškovnog pritiska koji proizlazi iz proizvodnog čimbenika „rad”. Indeks troškova rada pripada skupini pokazatelja eura koji pružaju informacije o gospodarskim kretanjima u europodručju. Eurostat na svojim internetskim stranicama² objavljuje tromjesečna izvješća o indeksu troškova rada po satu, koja sadržavaju potpune podatke raščlanjene prema ekonomskoj djelatnosti i sastavnicama troškova rada (troškovi plaće i troškovi koji se obračunavaju na plaću). Na internetskim stranicama nalaze se i tromjesečne i godišnje stope rasta.

U skladu s člankom 13. Uredbe (EZ) br. 450/2003 Komisija svake dvije godine mora podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću. Budući da su nizovi za prethodna razdoblja analizirani u prethodnim izvješćima, u ovom se izvješću ispituje kvaliteta podataka za indeks troškova rada koji su primljeni nakon toga: od drugog tromjesečja 2018. do prvog tromjesečja 2020. Budući da je Ujedinjena Kraljevina bila članica Europske unije do 31. siječnja 2020., u ovo su izvješće uključeni i podaci o indeksu troškova rada koje je dostavila ta zemlja.

U srpnju 2003. Komisija je donijela Uredbu (EZ) br. 1216/2003³, u kojoj su detaljnije utvrđeni postupci koje države članice moraju slijediti pri dostavljanju svojih indeksa Komisiji, postupci za kalendarsku i sezonsku prilagodbu indeksa te sadržaj nacionalnih izvješća o kvaliteti. U ožujku 2007. Komisija je donijela Uredbu (EZ) br. 224/2007⁴, kojom se mijenja Uredba (EZ) br. 1216/2003 i proširuje opseg indeksa troškova rada kako bi obuhvaćao ekonomske djelatnosti utvrđene u odjeljcima L, M, N i O klasifikacije NACE Revision 1. Ti odjeljci uglavnom uključuju netržišne usluge, čija se dinamika može razlikovati od dinamike tržišnih usluga. U kolovozu 2007. Komisija je donijela Uredbu (EZ) br. 973/2007⁵, kojom su izmijenjeni brojni pravni akti o specifičnim statističkim područjima, uključujući indeks troškova rada, radi provedbe statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti utvrđene u klasifikaciji NACE Revision 2.

¹ SL L 69, 13.3.2003., str. 1.

² Tromjesečno izvješće za javnost objavljuje se na datume koji su utvrđeni u kalendaru objave. Izvješća i datumi nalaze se na internetskim stranicama Eurostata (<http://ec.europa.eu/eurostat/web/main> – dostupno na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku).

³ Uredba Komisije (EZ) br. 1216/2003 od 7. srpnja 2003. o provedbi Uredbe (EZ) br. 450/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o indeksu troškova rada (SL L 169, 8.7.2003., str. 37.).

⁴ Uredba Komisije (EZ) br. 224/2007 od 1. ožujka 2007. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1216/2003 o gospodarskim djelatnostima obuhvaćenim indeksom troškova rada (SL L 64, 2.3.2007., str. 23.).

⁵ Uredba Komisije (EZ) br. 973/2007 od 20. kolovoza 2007. o izmjeni određenih uredbi EZ-a o specifičnim statističkim područjima kojima se provodi statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti NACE Revision 2 (SL L 216, 21.8.2007., str. 10.).

U Prilogu I. Uredbi (EZ) br. 1216/2003 kvaliteta indeksa troškova rada definirana je primjenom sljedećih kriterija: relevantnost, preciznost, pravodobnost dostave podataka, dostupnost i jasnoća, usporedivost, koherentnost i potpunost. Budući da se u prethodnom izvješću i indeksu troškova rada smatralo da su područja dostupnosti i jasnoće zadovoljavajuća⁶, u ovom je izvješću naglasak stavljen na relevantnost, potpunost, pravodobnost, preciznost, usporedivost i koherentnost.

II. OPĆI NAPREDAK OD POSLJEDNJEG IZVJEŠĆA

Sa zakonodavnog stajališta nisu uvedene nikakve izmjene od donošenja prethodnog izvješća. Međutim, povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije utjecalo je na agregate EU-a. Konkretno, od prvog tromjesečja 2020. nadalje u objavama indeksa troškova rada odražava se novi sastav skupine EU-27.

Podaci za indeks troškova rada i dalje su se prikupljali primjenom standarda SDMX za poboljšane dostave podataka, a godišnja izvješća o kvaliteti ažurirala su se prema rasporedu, prije kraja godine nakon referentnog razdoblja.

Osnovica za podatke za indeks troškova rada ponovno je određena s obzirom na novu referentnu godinu (2016.) za koju su 2019. postali dostupni novi referentni podaci, dobiveni iz posljednjeg istraživanja o troškovima rada (za 2016.).

Podaci o razinama troškova rada po satu ažurirani su u roku od tri mjeseca nakon referentne godine, na temelju podataka za indeks troškova rada za 2019.

Naposljetku, radna skupina za statistiku tržišta rada (LAMAS) podržala je novi predložak koji je izradio Eurostat za prikupljanje informacija o modelima desezoniranja koje države članice primjenjuju u kontekstu indeksa troškova rada.

Pojedinosti o tim razvojem događaja prikazane su u sljedećim odjeljcima.

2.1. Poboljšani standardi za prikupljanje podataka

Najnovije podatkovne strukture za razmjenu statističkih podataka i metapodataka (engl. *Statistical Data and Metadata eXchange – SDMX*)⁷ i dalje se uspješno upotrebljavaju za primanje podataka država članica i izradu indeksa troškova rada, ali i za dostavljanje podataka za indeks troškova rada Europskoj središnjoj banci.

Alat za automatsku provjeru valjanosti (STRUVAL) upotrijebljen je za obavješćivanje država članica o IT problemima otkrivenima u indeksima troškova rada koje su dostavile.

2.2. Ponovno određivanje osnovice za indeks troškova rada

⁶ COM(2017) 71.

⁷ <http://sdmx.org/> (dostupno samo na engleskom jeziku).

Podaci o indeksima troškova rada prikazuju se u obliku indeksnih brojeva izraženih u odnosu na određenu baznu godinu za koju njihova vrijednost po definiciji iznosi 100. Slijedom toga, indeksni brojevi prikazuju kumulativno povećanje troškova rada u odnosu na baznu godinu.

Bazna godina odabrana je tako da se podudara s najnovijim četverogodišnjim istraživanjem o troškovima rada u kojem se navode referentni podaci za razine troškova rada. Stoga se podaci o indeksu troškova rada za tu baznu godinu mogu izravno kombinirati (množiti) s podacima o troškovima rada za izračun procjena razine troškova rada za posljednju godinu za koju su dostupni podaci o indeksu troškova rada.

Nakon objave novog skupa podataka iz istraživanja o troškovima rada, za referentnu godinu 2016., osnovica za indeks troškova rada ponovno je određena u skladu s tim podacima. Od lipnja 2019. podaci o indeksu troškova rada izražavaju se u odnosu na novu baznu godinu 2016., čija je vrijednost 100.

2.3. Razine troškova rada po satu

Od prve objave u travnju 2016. Eurostat i dalje uspješno objavljuje godišnje procjene troškova rada po satu prema odjeljcima iz klasifikacije NACE Rev. 2. Te procjene temelje se na razinama troškova rada i kretanjima indeksa troškova rada, a izrađuju se tri mjeseca nakon završetka referentnog razdoblja te obuhvaćaju sve odjeljke iz klasifikacije NACE uz iznimku odjeljka „L” (poslovanje nekretninama) klasifikacije NACE Revision 2.

2.4. Izvješća o kvaliteti

Izvješća o kvaliteti koja su dostavile države članice pravodobno su obrađena s pomoću najnovije verzije rukovatelja metapodacima europskog statističkog sustava i stavljena su na raspolaganje svim korisnicima⁸.

2.5. Sezonske i kalendarske prilagodbe

Eurostat je analizirao sezonski i kalendarski prilagođene nizove koje su dostavile države članice te je usporedio njihove rezultate, koji su u listopadu 2019. izloženi na sastanku radne skupine za statistiku tržišta rada i informacije o tržištu rada (LAMAS-LMI).

Eurostat je izradio i novi predložak koji će države članice primjenjivati od 2020. nadalje za izvješćivanje o postupcima i modelima koje primjenjuju za desezoniranje svojih nizova o indeksu troškova rada. Istodobno je razvijen poseban računalni program kao dodatak softveru JDemetra+ kako bi se predložak mogao ispunjavati na usklađen i automatiziran način.

⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/lci_esms.htm

III. KVALITETA PODATAKA

3.1. Relevantnost

Za procjenu mogućeg inflacijskog pritiska uzrokovanog kretanjima na tržištu rada Komisija i Europska središnja banka primjenjuju indeks troškova rada po satu rada koji pokazuje kratkoročne promjene u troškovima rada. Ubrzo nakon što podaci postanu dostupni indeks se mora izračunati za svaku pojedinu državu članicu, za cijelu Europsku uniju i za europodručje. Indeks troškova rada važan je i socijalnim partnerima koji sudjeluju u pregovorima o plaćama i samoj Komisiji za praćenje kratkoročnih kretanja troškova rada. Indeks troškova rada jedan je od glavnih europskih ekonomskih pokazatelja⁹. Konačno, podaci o indeksu troškova rada primjenjuju se za indeksaciju cijena u nekim velikim komercijalnim ugovorima koji traju više godina.

I dalje postoji potražnja korisnika za informacijama o tromjesečnim postotnim promjenama u troškovima rada, izmjerenima indeksom troškova rada, ali u sve većoj mjeri i za informacijama o troškovima rada u apsolutnim iznosima (u eurima po satu). Eurostat i dalje u travnju svake godine objavljuje procjene troškova rada po satu u eurima i nacionalnim valutama s raščlambom prema klasifikaciji NACE Revision 2. U njih su uključeni i godišnja stopa rasta razina troškova rada po satu te udio troškova koji se obračunavaju na plaću u ukupnim troškovima rada¹⁰. O objavi tih procjena dobivene su pozitivne povratne informacije i Eurostat će nastaviti izrađivati procjene godišnjih troškova rada s raščlambom prema klasifikaciji NACE Revision 2.

3.2. Potpunost

Dostupnost i potpunost indeksa troškova rada općenito je bila zadovoljavajuća tijekom cijelog referentnog razdoblja. Eurostat je kalendarski prilagođene podatke te kalendarski i sezonski prilagođene podatke za sva tromjesečja primio od svih država članica, osim jedne (Grčka, podaci za treće tromjesečje 2019.). Države članice dostavile su i sezonski neprilagođene podatke, osim Danske i Švedske, kojima su odobrena odstupanja¹¹.

U slučaju Danske, svi podaci o indeksu troškova rada za referentno četvrto tromjesečje 2019. dostavljeni su Eurostatu na vrijeme, ali su objavljeni s odgodom od pet tjedana, do donošenja odluke o evidentiranju u okviru novog sustava socijalnih doprinosa.

⁹ COM(2002) 661, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, *Prema poboljšanim metodologijama za statističke podatke i pokazatelje u europodručju*.

¹⁰ Vidjeti skup podataka *lc_lci_lev* u bazi podataka Eurobase (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, dostupno na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku).

¹¹ U skladu s Uredbom (EZ) br. 1216/2003 Danska, Francuska, Njemačka i Švedska nisu obvezne dostavljati sezonski neprilagođene podatke.

Kad je riječ o državama Europskog gospodarskog prostora (EGP)¹², i Island i Norveška dostavili su podatke o indeksu troškova rada za sva tromjesečja referentnog razdoblja.

Švicarska ne prikuplja tromjesečne podatke o indeksu troškova rada.

Usprkos boljem obuhvatu desezoniranim podacima, glavne vrijednosti i dalje se temelje na godišnjim promjenama (u odnosu na četvrto tromjesečje) kalendarski prilagođenih podataka koji su stabilniji. Međutim, svi podaci, uključujući desezonirane procjene, dostupni su na relevantnoj stranici Eurostatove baze podataka, čime se osiguravaju jasnoća i usklađenost s drugim statističkim podacima o cijenama (ponajprije s primjerice harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena).¹³

Sve države članice dostavile su nacionalna izvješća o kvaliteti za referentnu godinu 2018. Ta su izvješća provjerena i objavljena na odgovarajućoj internetskoj stranici Eurostata¹⁴.

3.3. Pravodobnost

Pravodobnost država članica u dostavljanju podataka Komisiji u razdoblju od prethodnog izvješća bila je dobra i svi su podaci dostavljeni na vrijeme, osim u slučaju podataka Grčke za treće tromjesečje 2019., koji su dostavljeni s kašnjenjem od osam dana.

Kad je riječ o državama EGP-a, Norveška je podatke o indeksu troškova rada dostavila na vrijeme, kao što je to učinio i Island.

3.4. Preciznost

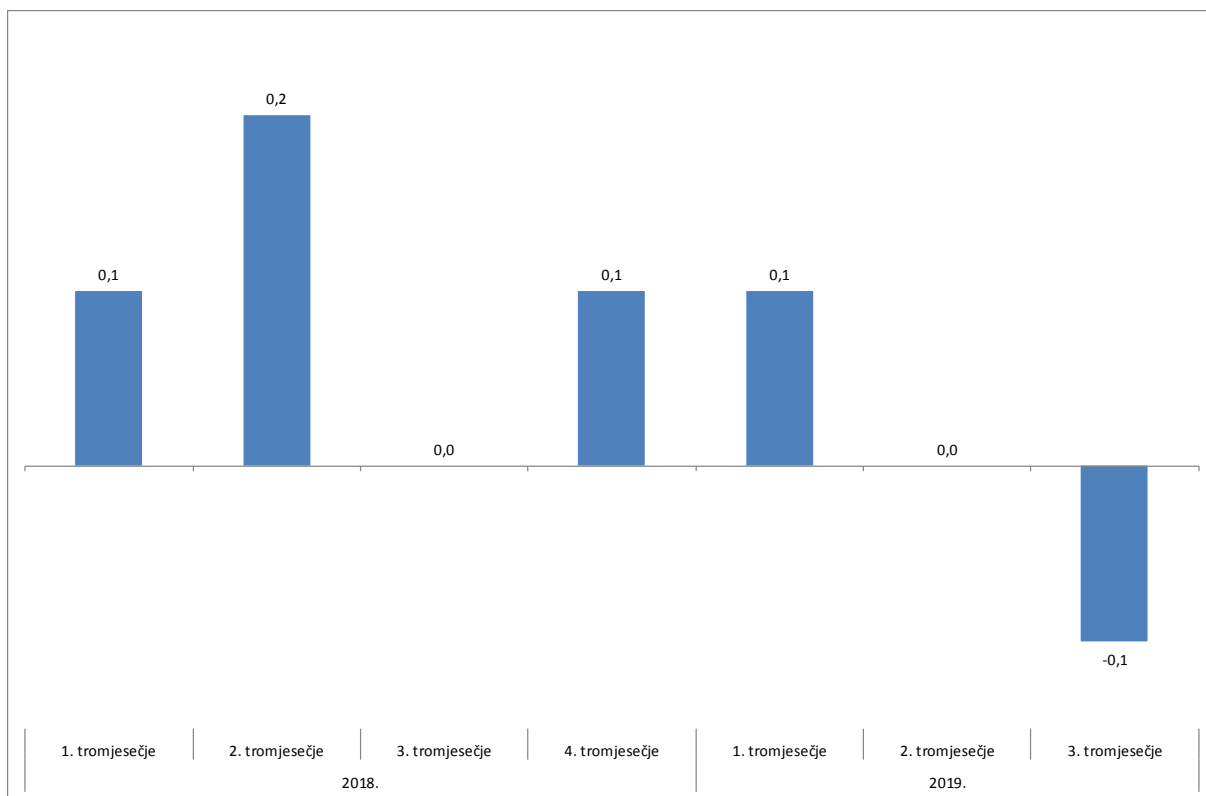
Indeks troškova rada sastoji se od niza različitih varijabli (npr. troškovi rada i odrađeni sati), čije se vrijednosti mogu preuzeti iz nekoliko različitih izvora. To znači da se u bilo kojem trenutku mogu provesti revizije koje utječu na podatke iz posljednjeg tromjesečja, nekoliko tromjesečja ili čitavih godina. Ako se prilagodbe podataka odnose na referentnu godinu, mora se revidirati cijeli niz. Od prvog tromjesečja 2018. revizije glavne vrijednosti EU-a (godišnja stopa rasta) samo su jednom premašile 0,1 postotni bod (revizija za 0,2 postotna boda za drugo tromjesečje 2018., vidjeti sliku 1.). To pokazuje da se preciznost poboljšala u odnosu na prethodno izvješće.

Slika 1.: Promjene u godišnjoj stopi rasta između prve i posljednje (1. tromjesečje 2020.) objave indeksa troškova rada (EU-28, odjeljci od B do S klasifikacije NACE Revision 2, agregat za ukupne troškove rada u postotnim bodovima)

¹² Uredba (EZ) br. 450/2003 ne primjenjuje se na Lihtenštajn.

¹³ Vidjeti skup podataka *lc_lci_r2_q* u bazi podataka Eurobase (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, dostupno na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku).

¹⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/lci_esqrs.htm (dostupno samo na engleskom jeziku).

3.5. Usporedivost

Usporedivost među državama osigurana je detaljnim definicijama i metodologijom koje su uključene u zakonodavstvo o indeksu troškova rada. Države članice ispunjavaju zahtjeve EU-a s pomoću izvora podataka dostupnih na nacionalnoj razini. Većina ih upotrebljava ankete ili kombinaciju anketa i administrativnih podataka, a dvije države članice oslanjaju se isključivo na administrativne izvore.

Kako bi podaci za indeks troškova rada koji se objavljuju bili usporedivi tijekom vremena, važno je korigirati kalendarske i sezonske učinke. Glavne vrijednosti prilagođavaju se za kalendarske učinke i desezoniraju usporedbom istog tromjesečja u dvjema uzastopnim godinama.

U skladu s člankom 1. Uredbe (EZ) br. 1216/2003 podaci o indeksu troškova rada moraju se dostavljati u sezonski neusklađenom, kalendarski usklađenom te kalendarski i sezonski usklađenom obliku.

U Uredbi (EZ) br. 450/2003 nije izričito navedeno treba li za kalendarsku i sezonsku prilagodbu primjenjivati izravan ili neizravan pristup. Neizravna prilagodba znači da se osnovni niz prilagođava i zatim upotrebljava za izradu agregata više razine dok izravna prilagodba znači da se pojedinačno prilagođava svaki pojedinačni niz, uključujući agregate više razine.

U slučaju indeksa troškova rada Eurostat preporučuje primjenu neizravnog pristupa kako bi se izbjegle neusklađenosti između ukupnih troškova rada i sastavnica. Korisnici mogu lako

otkriti takve neusklađenosti, što može dovesti u pitanje sveukupnu kvalitetu indeksa troškova rada.

Eurostat sustavno otkriva neusklađenosti od 0,1 postotnog boda ili više (nakon zaokruživanja) između ukupnih iznosa i sastavnica te o njima izvješćuje predmetnu državu u okviru izvješća o provjeri valjanosti. Zatim se ukupna vrijednost indeksa troškova rada ponovno izračunava na temelju sastavnica plaće i troškova koji se obračunavaju na plaću (neizravni pristup). Tim usklađenim pristupom osigurava se i poboljšana usporedivost među državama.

Na sastanku radne skupine LAMAS-LMI održanom 2019. Eurostat je obavijestio države članice o svojoj ocjeni sezonski i kalendarski prilagođenih nizova koji su dostavljeni za indeks troškova rada. Sezonski usklađeni i kalendarski usklađeni podaci analizirani su zasebno te su provjereni s obzirom na prisutnost rezidualnih sezonalnosti odnosno kalendarskih učinaka. Predložen je standardni predložak, koji su zemlje prihvatile, u svrhu dokumentiranja njihovih postupaka sezone i kalendarske prilagodbe. Od zemalja u čijim su nizovima preostali sezonski ili kalendarski učinci zatraženo je da provjere svoje postupke prilagodbe i da izvijeste o svojim nalazima.

3.6. Koherentnost s vrijednostima iz nacionalnih računa

Jedno od područja kojemu se i dalje posvećuje pozornost jest usklađenost indeksa troškova rada s drugim statističkim podacima o troškovima rada, ponajprije s podacima iz tromjesečnih nacionalnih računa.

Za godišnje izvješće o kvaliteti od država članica zahtijeva se da usporede stopu rasta indeksa troškova rada sa stopom rasta naknade zaposlenicima po satu iz nacionalnih računa (definicija iz sustava ESA 2010.¹⁵). Ne očekuje se da će se skupovi podataka u potpunosti podudarati: čak i ako se primjenjuju gotovo identične definicije troškova rada, statistički izvori i obrade mogu se razlikovati. Nadalje, prikupljanje podataka o odrađenim satima naročito je teško i za indeks troškova rada i za nacionalne račune. Bez obzira na te razlike u metodologiji informativno je analizirati razinu nepodudarnosti između obaju skupova podataka. Ako su razine iznad određenog relativnog praga, to bi moglo upućivati na probleme s kvalitetom u jednom od skupova podataka.

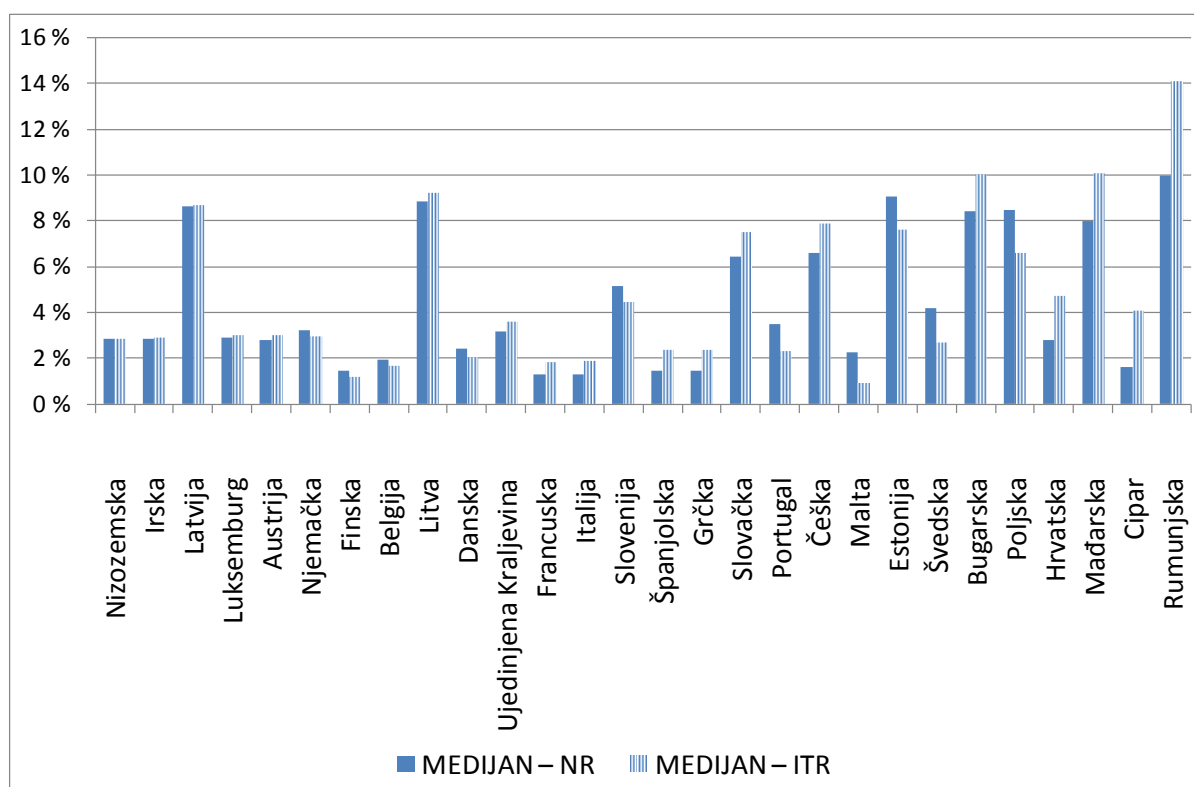
U svrhu ocjene kvalitete Eurostat je nastavio pratiti agregate iz odjeljaka od B do S klasifikacije NACE Revision 2 za svaku državu članicu. Za tu su usporedbu upotrijebljeni podaci o indeksu troškova rada koji nisu sezonski prilagođeni, osim za Dansku i Švedsku, za koje su bili dostupni kalendarski prilagođeni podaci. Medijan godišnje stope rasta indeksa troškova rada uspoređen je s medijanom godišnje stope rasta naknade zaposlenicima po satu tijekom deset tromjesečja te su se pritom varijacije za više od dva postotna boda smatrale dovoljnim razlogom za daljnju analizu. To je bio slučaj s Mađarskom (2,1 postotni bod), Ciprom (2,5 postotnih bodova) i Rumunjskom (4,1 postotni bod) (vidjeti sliku 2. na kojoj su

¹⁵

Uredba (EU) br. 549/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj uniji (SL L 174, 26.6.2013., str. 1.).

države poredane prema rastućem redoslijedu razlike u apsolutnoj vrijednosti). Rezultati prethodno navedene analize naknadno se razmatraju s državama članicama, osobito u pogledu podataka o odrađenim satima.

Slika 2.: Medijan godišnje stope rasta indeksa troškova rada (ITR) u odnosu na medijan godišnje stope rasta naknade zaposlenicima po satu (NR) (odjeljci od B do S klasifikacije NACE Revision 2, agregat za ukupne troškove rada, referentno razdoblje: 4. tromjesečje 2017.–1. tromjesečje 2020. *, u %)

*Osim Belgije i Danske: 4. tromjesečje 2017. – 4. tromjesečje 2019. Podaci iz nacionalnih računa za 1. tromjesečje 2020. nisu bili dostupni u vrijeme sastavljanja izvješća.

Osim medijana, Eurostat je kao pokazatelj volatilnosti usporedio i standardnu devijaciju godišnjih stopa rasta za nizove iz indeksa troškova rada i nacionalnih računa.

U dvama slučajevima, u austrijskim i estonskim podacima, standardna devijacija za nizove iz indeksa troškova rada razlikovala se za dva postotna boda u odnosu na nizove iz nacionalnih računa. Od obje države zatraženo je da istraže izvore tih razlika i obavijeste Eurostat o rezultatima.

IV. ZAKLJUČCI

Općenito, kvaliteta indeksa troškova rada država članica i agregata EU-a poboljšala se od prethodnog izvješća. To se ponajprije odnosi na opseg revizija.

Izvješća o kvaliteti koja su dostavile države članice obrađena su s pomoću najnovije verzije rukovatelja metapodacima europskog statističkog sustava te su stavljena na raspolaganje svim korisnicima.

Među ostalim promjenama u odnosu na prethodno izvješće, ponovno je određena osnovica za indeks troškova rada u odnosu na novu baznu godinu (2016.) i dogovoren je novi predložak za bolje izvješćivanje o praksi sezonaliziranja u državama članicama. Od prvog tromjesečja 2020. u agregatima indeksa troškova rada odražava se novi sastav Europske unije bez Ujedinjene Kraljevine.

Eurostat od 2017. objavljuje godišnje procjene troškova rada po satu prema odjeljcima iz klasifikacije NACE Rev. 2 na temelju razina iz istraživanja o troškovima rada i kretanja indeksa troškova rada. Dobivene su pozitivne povratne informacije od korisnika, posebno od institucionalnih korisnika koji te podatke upotrebljavaju za praćenje konvergencije plaća unutar Europske unije.

Komisija će nastaviti redovito pratiti usklađenost i kvalitetu podataka, koristeći se dostavljenim podacima i ostalom nacionalnom dokumentacijom, uključujući izvješća o kvaliteti. Ako nema poboljšanja ili je ono nedostavno, Komisija će to razmotriti u bliskoj suradnji s nadležnim nacionalnim statističkim tijelima.